

Bir insana “Bediüzzaman” demek şirk midir?

İslam tarihinde, hakikatin peşinde koşan her samimi müminin karşılaştığı en büyük imtihanlardan biri, **kavramların yerli yerine oturtulmamasından** kaynaklanan fitnelerdir. Zira bir kelime, bağlamından koparıldığında, maksadı aştığında veya aslı anlamının dışında taşındığında, en masum ifadeler bile en ağır suçlamalara malzeme edilebilir. İşte “**Bediüzzaman**” lakabı etrafında örülen şirk ithamı, tam da bu **kavram kargaşasının ve niyet okumalarının** acı bir tezahürüdür.

Günümüzde bazı çevreler, maalesef ilmi tahkikten uzak, yüzeysel ve çoğu zaman ideolojik saiklerle İslam âlimlerini hedef almayı bir marifet haline getirmiştir. “Çamur at, izi kalsın” zihniyetinin bir ürünü olan bu saldırılar, özellikle son asrın en büyük mücedditlerinden biri olan **Bediüzzaman Said Nursî**’yi ve onun **Risale-i Nur** gibi bir tefsir harikasını hedef tahtasına oturtmuştur.

Biz burada, samimiyetle “**Hak nedir?**” diye soran her kardeşimizin zihnindeki soru işaretlerini gidermeye çalışacağız. Bu açıklamalardan sonra her akıl ve vicdan sahibi bu ithamlarda bulunanların asıl maksatlarını ve ne yapmak istediklerini anlayacaktır.

Bir insana “**Bediüzzaman**” demenin şirk olup olmadığı meselesi, aslında isimlerin mahiyetini doğru anlayıp anlamamakla ilgilidir.

1-Allah’a Ait İsimler ile İnsanlara Verilen İsimler Arasındaki Fark

Allah’ın bazı isimleri sadece Zâtına mahsustur (mesela **Hâlık, Rezzak, Muhyi, Mümît, Kuddüs, Samed**, gibi); bunlar insanlar için kullanılamaz. Çünkü bu isimler, sadece Allah’ın fiillerine ait olup, insanın bunlarla bir ilgisi yoktur. Bir insan, yaratamaz, rızık veremez, öldüremez, diriltemez.

Allah’ın bazı isimleri ise zatına has olmayıp, mecazen insanlar için de kullanılabilir. Mesela, Allah’ın Adil ve Kerim gibi isimleri insanlara verilebilir, çünkü insan adaletli ve cömert olabilir. Bunun sonucu olarak mesela “**Allah adildir.**” dediğimiz gibi “**Ömer adildir.**” de deriz. Bu, -haşa- Hz. Ömer’i ilahlaştırmak anlamına gelmez.

Sıfat olarak insanlarda da bulunabilen isimler (Alim, Kerim, Rauf, Adil, Bedi gibi) için âlimler arasında insanlar için kullanılmasında bir beis görülmemiştir.

Kur’an’da Hem Allah Hem İnsan İçin Kullanılan İsimler

Kur’ân-ı Kerîm’de bazı ilahî isimlerin hem Allah Teâlâ için hem de insanlar için kullanıldığı açıkça görülür. Mesela;

إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَوْفٌ رَحِيمٌ

“Rabbiniz şüphesiz Rauf ve Rahîm’dir” (Nahl 16/7)

ayetinde bu iki isim Allah’ın sonsuz şefkat ve merhametini ifade ederken,

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ

**Şanım hakkı için size bir Resul geldi ki: kendinizden, gayet izzetli,
zorlanmanız ona ağır geliyor, üstünüze hırs ile titriyor, mü’minlere Raûf,
Rahîmdir(Tevbe 9/128)**

ayetinde aynı isimler Peygamber Efendimiz (a.s.m) için kullanılmıştır. Burada aynı kelimeler geçse de ifade edilen manalar derece ve mahiyet bakımından tamamen farklıdır.

Aynı durum “Melik” ismi için de geçerlidir. **Kuran’da Yusuf Suresinde Mısır kralından “Melik” diye bahsedilir.** Allah hakkında kullanıldığında bu isim, bütün kâinatın mutlak sahibi ve hâkimi olduğunu ifade eder. İnsanlar için kullanıldığında ise sadece belli bir coğrafyada sınırlı bir otoriteyi anlatır. **Yani kelime aynı olsa da, Allah’a nispet edildiğinde hakiki ve mutlak; insana nispet edildiğinde ise mecazî ve kayıtlı bir anlam taşır.**

Bu hakikat, kelam ilminde “**tesmiyede müşareket, mahiyette iştiraki gerektirmez**” kaidesiyle ifade edilir. Yani iki varlığa aynı ismin verilmesi, onların aynı hakikate sahip olduğu anlamına gelmez. İsimler ortak olabilir, fakat hakikatler asla karışmaz. İnsan, ilahî isimlerin sahibi değil; ancak o isimlerin sınırlı bir tecellisine mazhar olan bir aynadır.

Bu ölçü bilinmediğinde bazı yanlış itirazlar ortaya çıkar. Mesela “Mevlana denmez, Mevla Allah’tır” veya “Bediüzzaman denmez, Bedi’ Allah’tır” gibi iddialar, bu inceliği kavrayamamaktan kaynaklanır. Oysa bu tür ifadeler, ilahlık isnadı değil; o isimlerin insandaki yansımalarını ve mecazî kullanımını ifade eder. Nitekim “**Mevlana**” insanlar için “efendimiz” veya “büyüğümüz” manasında kullanılırken, Allah için “Rabbimiz ve sahibimiz” anlamına gelir.

Esmâ-ül Hüsna'nın Hakikî ve Mecazî Kullanımı

Allah'a (cc) Nispet Edildiğinde: "Bedi", Allah'ın **Esmâ-ül Hüsna'sından** biridir. Kur'an-ı Kerim'de iki yerde, Allah'ın "Bediü's-semâvâti ve'l-ard" (Gökleri ve yeri **eşsiz bir şekilde yoktan var eden**) olduğu buyrulur: "O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır (Bedî)'..." (Bakara Suresi, 117; En'am Suresi, 101). Burada "Bedi", Allah'ın zatında ve fiillerinde **benzersiz olduğunu**, hiçbir ortağının ve benzerinin bulunmadığını ifade eder.

İnsanlar İçin Kullanıldığında: Arap dilinde bir kelime, Allah için kullanıldığında hakiki manasını) korurken; insanlar için kullanıldığında **mecazi ve nispi bir anlam** kazanır. Bir insan için "bedi" dendiğinde, "zamanında emsalsiz, eşsiz, çok zeki, çok yetenekli" gibi anlamlar kastedilir. Bu, o kişiyi Allah'a ortak koşmak veya onu ilahlaştırmak değil; ilim, zekâ veya fazilet gibi bir haslette **emsalleri arasında öne çıktığını** belirtmektir.

Tıpkı "Allah Âlim'dir" derken mutlak ve sonsuz ilmi, "Ahmet Âlim'dir" derken sınırlı ve kesbi bir ilmi kastetmemiz gibi; "Allah Bedi'dir" derken mutlak ve yoktan var eden eşsiz yaratmayı, "Bediüzzaman Said Nursi" derken de **zamanında eşsiz bir ilme, zekâyâ, eserlere ve hizmet metoduna sahip olan bir zatı** kastederiz.

2- Peygamberimizin Esmâ-ül Hüsna'dan sahip olduğu bazı isimleri

Hz. Peygamberin (a.s.m), hadislerde ve âlimler arasında ifade edilen çok isimleri vardır. Bu isimlerden bazılarını baktığımızda, Cenab-ı Hakk'ın isimleriyle aynı olduklarını görüyoruz: Yani bu isimler aynı olsa da, Allah'a nispet edildiğinde hakiki ve mutlak mana taşıırken; insana nispet edildiğinde ise mecazî ve kayıtlı bir anlam taşır. Şimdi bu isimlere bakalım.

Vekîl: Allah'ın emirlerini noksansız tebliğ ederek insanlara yönlendiren — **El-Mâhî:** Küfür kendisiyle mahvedilen — **Hâmid:** Allah'a hamdi çok seven — **Mahmûd:** Kemâlâtla övülmüş — **Vahîd:** Mahlukatin hiçbirisi kendine eşit olmayan — **Tâhir:** Bütün ayıplardan tertemiz — **Seyyid:** Peygamberlerin ve mü'minlerin efendisi — **Kayyim:** Ümmetin işlerini elinde tutan — **Muhyî:** Kalpleri dirilten — **Şehîd:** Kıyamet günü tam şahitlik edecek olan — **Nûr:** Bütün vücudu nur olan — **Mucîb:** Davete icabet eden — **Afüv:** Suçları çok affeden — **Velî:** Yakın dost — **Hak:** Davetinde batıl olmayan — **Kavîy:** Allah'ın emrini yerine getirmekte güçlü — **Kerîm:** Cömert olan — **Metîn:** Allah'ın emrini sağlam yapan — **Berr:** Hayırlı amellerin her çeşidini işleyen — **Rauf:** Çok şefkatli — **Rahîm:** Merhametli.

İddia sahiplerine şu soruyu soruyoruz:

"Siz, bir insana '**Bedi**' dendiğinde şirk olduğunu söylüyorsunuz. Peki, aynı mantıkla Hz. Muhammed'e (sav)'e '**Rahîm**', '**Rauf**', '**Kerîm**', '**Velî**', '**Şehîd**', '**Nûr**', '**Muhyî**', '**Afüv**', '**Hak**', '**Kavîy**', '**Metîn**', '**Berr**', '**Mucîb**', '**Vekîl**' demek de şirk midir? Bu isimlerin tamamı Allah'ın isimleridir ve doğrudan Peygamber'in (sav) isimleri arasında sayılmıştır."

Bu soru karşısında iki şey yapabilirsiniz:

Ya Allah'ın isimlerini Peygamber'e vermenin caiz olduğunu kabul edecekler ki bu durumda "**Bedi**" isminin bir insana verilmesinin de caiz olduğunu ikrar etmiş olurlar.

Ya da "Peygamber'e bu isimleri vermek de şirktir" diyecekler ki bu takdirde doğrudan **Hz. Muhammed'in (sav) sünnetine, hadislerine ve icmaya aykırı** hareket ettiklerini itiraf etmiş olurlar.

Soru 1: Allah'ın isimlerinden "**Nûr**" dur. Peygamber'e (sav) "Nûr" denmiştir (Müslim). Allah'a "Nûr" denmesi ile Peygamber'e "Nûr" denmesi arasında ne fark vardır?

Cevap: Allah'ın nûru **zatî, ezeli, mutlak** ve **yaratıcı** bir nurdur. Peygamber'in (sav) nûru ise **kesbî, mahlûk, izafî** bir nurdur. Aynı fark **Bedi** için de geçerlidir.

Soru 2: Eğer "Allah'ın ismi bir insana verilemez" kuralı mutlak olsaydı, Kur'an'da Peygamber'e **Rauf** ve **Rahîm** denmesi nasıl izah edilirdi?

Cevap: İzah edilemezdi. O halde kural mutlak değil, **izafidir**. Yani bir isim, Allah'a nispet edildiğinde hakikat, insana nispet edildiğinde mecaz ifade eder.

Hem İslam âlimleri asırlardır bu isimleri kullanmış ve hiçbiri "şirk" dememiştir. Demek ki caizdir.

"Sizin mantığınıza göre ya Allah'ın hiçbir ismi bir insana verilemez ki bu, Kur'an'a, sünnete ve icmaya aykırıdır; ya da bütün isimler mecazen verilebilir ki bu da sizin 'Bedi' özelindeki itirazınızı geçersiz kılar. Siz hangisini tercih ediyorsunuz? Birini seçmek zorundasınız:

Birinci Seçenek: 'Peygamber'e Rahîm, Rauf, Kerîm, Nûr demek de şirktir.' Bu, küfürdür, çünkü Kur'an'ı inkârdır.

İkinci Seçenek: 'Peygamber'e bu isimler caiz olduğu gibi, Bediüzzaman gibi bir âlime de Bedi demek caizdir.'

Üçüncü yol sizin yaptığınızdır. *Eğer birincisine karşı değilseniz, ikincisine karşı olmanız açık bir çelişkidir. Bu çelişki, ya cehaletinizdendir ya da kötü niyetinizden. Hangisi?"*

Bedi de bu isimlerden biridir. Allah'a nispetle eşsiz yaratıcı, insana nispetle eşsiz bir âlim, sanatkâr veya hizmet erbabı demektir. **Bediüzzaman Said-i Nursi**'ye bu lakap, ona hürmeten ve ilmîni takdirenen verilmiştir. Onu ilahlaştırmak değil, çağında eşsiz bir âlim olduğunu belirtmektir.

3- Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Bu Lakaba Bakışı

"Bediüzzaman" (Zamanın benzersizi) lakabı, Said Nursi henüz genç bir talebeyken, ilim ve zekâsı karşısında hayran kalan **hocaları** tarafından kendisine verilmiştir. Bediüzzaman unvanının verilmesi ve böyle anılmaya başlanması 1892-93 tarihleri ve on altı yaşlarındayken Siirtli büyük âlim Molla Fethullah Efendi, onun üstün hafızasını ve ilmîni

görünce bu lakabı ona layık görmüştür.

Üstad'ın Tevazuu: Said Nursi Hazretleri, bu lakabın kendisini övmek için olmadığını defalarca dile getirmiştir. Hatta bir suale verdiği cevapta şöyle der:

“Sen imzanı bazen “Bediüzzaman” yazıyorsun. Lakap medhi (övülmeyi) ima eder.

“Cevap: Medih için değildir. Kusurlarımı, sened-i özrümü, mazeretimi bu ünvan ile ibraz ediyorum. Zira bedi, garip demektir. Benim ahlakım, suretim gibi ve üslub-u beyanım, elbisem gibi gariptir, muhaliftir. Görenekle revaçta olan muhakemat ve esalibi, (muhakemeleri ve üslupları) benim üslup ve muhakematımla mikyas ve mihenk itibar yapmamayı bu ünvanın lisan-ı haliyle rica ediyorum.

Hem de muradım, ‘bedi’, acip demektir. * **إِلَى لَعْمَرٍ؟ يَ قَصْدُ كُلِّ عَجَابِيَّةٍ** *

كَأَنِّي عَجَابِيٌّ فَايَ عِيُونِ الْعَجَائِبِ “Ömrüm hakkı için, nedense bütün acaiplikler beni buluyor. Sanki acabin gözünde dahi ben bir acibeyim! ifadesine” masadak oldum. Bir misali budur: Bir senedir İstanbul’a geldim, yüz senenin inkılabatını gördüm.” *Hutbe-i Şamiye.*

Yani o, bu lakabı “**Zamanın Garibi**” olarak yorumlamıştır. Ayrıca bu lakabın asıl sahibinin, kendi değil, Allah’ın izniyle telif ettiği **Risale-i Nur** olduğunu, kendisine bunun sadece emaneten verildiğini söyleyerek büyük bir tevazu örneği göstermiştir

“Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatim olmadığı halde, bana verilen ‘Bediüzzaman’ lâkabı benim değildi. Belki Risale-i Nur’un mânevî bir ismiydi; zâhir bir tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş.”

4- Tarihte Bediüzzaman lakabını kullananlar olmuş mudur?

Bediüzzaman Said-i Nursî’den önce de “Bediüzzaman” lakabı farklı büyük âlimler için kullanılmıştır. Bu unvan, o şahsiyetlerin yaşadıkları dönemdeki ilmî derinliklerini, üstün kabiliyetlerini ve benzerlerinden ayrılan yönlerini ifade etmek için verilmiştir. Nitekim Arap edebiyatının önde gelen isimlerinden **Bediüzzaman el-Hemedânî** ile ilim ve teknik

sahasında temayüz etmiş **Bediüzzaman Ebu'l-İzz İsmail el-Cezeri** gibi zatlar da bu lakapla anılmıştır.

Bu durum açıkça gösteriyor ki “**Bedi**” ifadesi, Allah’a mahsus mutlak bir isim olarak değil; insanlar hakkında kullanıldığında onların sahasında nadir, dikkat çekici ve üstün bir konuma sahip olduklarını anlatan mecazî bir sıfattır. Yani burada bir ilahlık isnadı değil, bir övgü ve temsil söz konusudur.

“Bu lakabı verenler kimlerdi?”

“Siz, ‘Bu lakabı kendi kendine uydurdu’ diyorsunuz. Oysa tarihî kayıtlar gösteriyor ki:

- Bediüzzaman el-Hemedânî’ye bu lakabı, döneminin en büyük edebiyat otoriteleri vermiştir.
- Bediüzzaman Cezerî’ye bu lakabı, döneminin ilim erbabı vermiştir.
- Bediüzzaman Said Nursî’ye bu lakabı, **Siirt’in en büyük âlimleri** vermiştir

Siz, bu âlimlerin tamamını mı reddediyorsunuz? Onların tamamı mı cehalet içindeydi? Yoksa siz mi onlardan daha âlimsiniz?”

Eğer “**Bedi**” lakabı gerçekten şirk olsaydı, **asırlardır** bu lakabı taşıyan âlimlere karşı mutlaka bir itiraz gelirdi. Oysa **Hemedânî vefatının üzerinden 1000 yıl geçmiş, Cezerî’nin vefatının üzerinden 800 yıl geçmiş** ve hiçbir İslam âlimi bu lakap için “şirk” dememiştir. Demek ki **icma** (âlimlerin ittifakı) bu lakapların caiz olduğu yönündedir.

Lakabın Veriliş Şekli

“Bu lakabı bu zatlar kendi kendilerine kullanmamış, zamanın kanaat önderleri ve hangi kelimenin ne anlama geldiğini iyi bilen Arapça dil uzmanı kişiler tarafından verilmiş ve diğer otoriteler de bunu reddetmemişlerdir.”

Bu, lakabın **istemli bir övünme** değil, **hürmeten verilen bir unvan** olduğunu gösterir. Tıpkı “Sultan-ul Ulema” (Bahaeddin Nakşibend), “Hüccetü’l-İslam” (Gazali), “Şeyh-ul Ekber” (Muhyiddin Arabi) gibi unvanlar gibi. Bunların hiçbiri şirk değildir.

Netice olarak, “Bedi” gibi isimlerin insanlar için kullanılması ne şirk ne de ilahlaştırmadır. Bu, sadece ilahî isimlerin beşerdeki sınırlı bir yansımasını ifade eder. İnsan, o ismin sahibi değil; o isimden bir cilve taşıyan bir aynadır. Bu ölçü korunursa ne aşırılığa düşülür ne de hakikat inkâr edilir.

Bu iftirayı kimler atıyor?

Bu iddiayı dillerine dolayanlar, ya **cehl-i mürekkebe** düşmüş zavallılardır; ya da **ihanet** ederek Müslümanların arasını ifsat etmeye çalışan münafıklardır. Her iki durumda da, **böyle bir âlime yapılan bu saldırı, alçaklık ve rezaletten başka bir şey değildir.**

Bediüzzaman Said Nursi gibi, hayatının her anında rüşdünü (doğru yolda olduğunu, akl-ı selimini ve takvasını) ispat etmiş bir zata yapılan bu saldırılar çok alçakçadır. Bunun İki sebebi vardır. Ya **cehalet** ya da **ihamet**.

Ya Cehalet!

“Bediüzzaman demek şirktir” diyenlerin büyük kısmı, **cehl-i mürekkep** içindedir. Onlar:

- Arap dilinin mecaz ve hakikat ilişkisini bilmezler.
- “Allah’ın ahlakıyla ahlaklanın” hadisini duymamışlardır veya anlamamışlardır.
- Peygamber Efendimiz’in (sav) **Rahîm, Rauf, Nûr, Kerîm** gibi isimlerle anıldığını bilmezler.
- **Bediüzzaman el-Hemedânî** ve **Bediüzzaman el-Cezerî** gibi asırlardır bu lakabı taşıyan âlimlerden habersizdirler.

Ya İhamet!

Bir insanın “Bediüzzaman” demenin şirk olduğunu iddia etmesinin altındaki sebep cehaletten değilse Cehaletin ötesinde, **ihamet** denen daha korkunç bir hastalık vardır. Bu, kişinin **bildiği halde** gerçeği gizlemesi, çarpıtması ve Müslümanların arasını ifsat etmesidir. Çünkü bu konu, yukarıda âyet, hadis, icma ve tarih ile sabit olduğu gibi, o kadar açıktır ki, ancak **kör olan** veya **kör edilmiş olan** bu gerçeği göremez.

Bu tür insanlar, aslında: “Bedi” lakabının caiz olduğunu bilirler. Tarihte kullanıldığını bilirler. Peygamber’e (sav) Allah’ın isimlerinin verildiğini bilirler.

Ama yine de inkâr ederler. Peki neden? Çünkü hedefleri, **Said Nursi’yi ve onun mirası olan Risale-i Nur’u yıpratmaktır.** Onlar için “şirk” ithamı, hizmet ettikleri dinsizlik ve bid’at komiteleri için **propaganda aracıdır**, ilmi bir tartışma değil.

Bediüzzaman Said-i Nursi, hayatı boyunca:

- **Ömrünü iman hakikatlerini anlatmaya adanmış**, bu uğurda hapisler çekmiş, zehirler içmiştir.
- **Şahsi çıkar peşinde koşmamış**, devletten maaş almamış, makam mevki istememiştir.
- **Kendi nefsi için değil, ümmetin imanı için** yanmıştır.
- **Eserlerinde binlerce âyet ve hadise yer vermiş, asla aklî ve naklî delillerden kopmamıştır.**
- **Şirk ve bid’at konusunda en hassas tavrı sergilemiş, tevhid akidesini en yüksek sesle savunmuştur.**

Böyle bir insana “şirk” ithamında bulunmak, **göz göre göre iftira atmaktır.** Bu, tıpkı “Güneş karanlıktır” demek gibidir. Güneş’i gören, karanlık olduğunu söyleyemez.

Bu iftiralar **ahlâkî** değildir. “Hayatını iman kurtarmaya adanmış bir zata iftira atmak, Allah katında ne kadar ağır bir günahdır?” Bu işi yapanlar varsa eğer vicdanlarını sorgulamalıdır. Zira bir Müslüman’a, hele ki ona hizmet etmiş büyük bir âlime iftira atmak, Kur’an’da **büyük günahlardan** sayılmıştır. Allah (cc) buyurur:

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كُتِبُوا فَقَدْ أَحْتَمَلُوا
بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا؟

“Mü’min erkeklere ve mü’min kadınlara, yapmadıkları bir şey yüzünden eziyet edenler, şüphesiz bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.” (Ahzâb Suresi, 58)